

7

Vragenuur

Vragen van het lid Leegte aan de staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu over "**China zoekt confrontatie CO2-handel**".

De heer **Leegte** (VVD):

Voorzitter. De wereldgemeenschap bleek tijdens de klimaatop in Durban niet in staat om bindende afspraken te maken over CO2-reductie. Dat is een gemiste kans, maar tegelijkertijd dwingt ons dat om na te denken over echte oplossingen voor echte problemen. Eenzijdige CO2-reductie in Europa wordt niks meer dan een rem op economische groei. Wij moeten toe naar een nieuwe economie. Dat zou je duurzaam kunnen noemen, maar het gaat erom dat wij gaan denken in termen van vooruitgang en niet teruggang, niet van minder maar meer, niet van krimpen maar groei. Wij moeten laten zien dat wij als Europa succesvoller zijn met een lagere uitstoot door innovatie, door slimme groene dingen te doen en niet door eenzijdig regels op te leggen die niets anders doen dan de kostprijs van het vliegen in Europa te verhogen zonder zicht op echte oplossingen.

In het FD staat duidelijk dat China zijn luchtvaartmaatschappijen opdraagt niet mee te doen met het Europese emissiesysteem. Als Eurocommissaris Hedegaard dan zegt dat het wel zal loslopen met de kritiek, leeft zij wat de VVD betreft in Fantasia-land. Er dreigt een handelsoorlog met Rusland, China en de VS over deze CO2-regels op de Europese luchtvaart en het enige wat zij doet, is zeggen dat zij niet gaat handhaven tot 2013. Daarmee geeft zij zelf het failliet van deze maatregel aan: wel een wet maken, maar vervolgens zeggen dat je die niet gaat handhaven. Wat is dan het signaal, zo vraag ik de staatssecretaris, dat de Eurocommissaris met deze regels afgeeft?

De staatssecretaris heeft regelmatig aangegeven dat hij zich hard zal maken voor het Nederlands belang in de luchtvaart. Er zijn zeven rechtstreekse bestemmingen van de KLM naar China. Ook China Southern heeft een rechtstreekse lijn naar Schiphol in Nederland. Deze lijnen zijn direct van belang voor het vestigingsklimaat en de werkgelegenheid in Nederland. Dat is geen vanzelfsprekendheid. Daar moeten we hard aan werken. Kan de staatssecretaris aangeven wat hij concreet heeft gedaan om ervoor te zorgen dat het emissiehandelssysteem een gelijk speelveld heeft en krijgt? Wordt het een wereldsysteem of geen systeem?

Staatssecretaris **Atsma**:

De heer Leegte vroeg wat de betekenis is van de door Het Financieele Dagblad geciteerde woorden van mevrouw Hedegaard voor het ETS. Als mevrouw Hedegaard zegt dat er niet wordt gehandhaafd in 2012, geloof ik niet dat daaraan de conclusie kan worden verbonden dat het systeem failliet zou zijn. Sterker nog, de afrekening over 2012 zal pas plaatsvinden in 2013. Tot op dit moment – dat blijkt uit de cijfers van vandaag – heeft de NEa, de Nederlandse Emissieautoriteit, medewerking gekregen van alle maatschappijen die van en naar Nederland vliegen, inclu-

sief de Chinese maatschappijen. Er is op dit moment geen sprake van obstructie of een failliet van welk systeem dan ook. Dat laat onverlet dat ik vind dat als we kiezen voor een ETS, een systeem waaraan alle landen een bijdrage moeten leveren, iedereen zich daaraan moet committeren. Ik heb dat een- en andermaal in de Kamer gezegd. Ik herhaal dat nog een keer. Laat daar geen enkel misverstand over bestaan.

De heer Leegte vroeg aan mij wat ik heb gedaan. Ik heb na de overleggen met de Kamer tijdens de vergaderingen van de Milieuraad in Brussel een- en andermaal aangegeven dat er wat Nederland betreft geen eenzijdige maatregelen mogen worden getroffen waardoor Europese lidstaten en Europese maatschappijen worden gedupeerd. Daarvoor heb ik steun gevraagd in Brussel bij de andere lidstaten. Wil je serieus aanpassingen kunnen doen in eventuele wetgeving op het gebied van het emissiehandelssysteem, het ETS, dan zal er collectiviteit moeten zijn. Alle landen zullen het ermee moeten doen. Tot nu toe was er geen unanimitieit over het eventueel ter discussie stellen van het systeem. Ik heb daar ook over gesproken met de Kamer. Mede op ons verzoek heeft de Europese Commissie wel aangegeven dat zij in overleg zal treden met vertegenwoordigers van ICAO, dus van de internationale luchtvaartorganisaties. Dat overleg is op dit moment gaande. Ik ben erg benieuwd wat daarvan de uitkomsten zijn.

De heer **Leegte** (VVD):

Ik dank de staatssecretaris voor zijn antwoord. Maar de VVD – ik herhaal het – is een partij die echte oplossingen zoekt voor echte problemen. Dit systeem doet niets anders dan de prijs voor passagiers verhogen. Het systeem zet dan ook de Nederlandse en de Europese luchtvaartmaatschappijen op achterstand. Dat gaat ten koste van banen en van het milieu in Europa en in Nederland, terwijl we juist die banen zo hard nodig hebben om te kunnen groeien. De staatssecretaris zegt: we hebben veel gedaan. Dat heeft tot niets geleid. Wij kijken ook hierbij naar resultaten. Kan de staatssecretaris aangeven wat hij concreet gaat doen om draagvlak te krijgen? Hij zegt dat het nog niet te laat is. Dat ben ik met hem eens. Maar wat gaat hij doen om ervoor te zorgen dat het systeem of mondiaal wordt of van tafel gaat? Hoe voorkomt hij dat er een handelsoorlog ontstaat tussen China, Rusland, de Verenigde Staten en Europa?

Staatssecretaris **Atsma**:

Op dit moment worden vanuit Nederland op jaarbasis zo'n 5000 vluchten uitgevoerd naar China. Dat illustreert het enorm grote belang dat wij moeten hechten aan een goede relatie met China. Daar kan geen twijfel over bestaan. Vandaar dat wij het initiatief hebben genomen om dit onderwerp op de agenda te plaatsen in China tijdens het overleg met de Chinese collega's. Vervolgens hebben wij de Chinese collega uitgenodigd voor een bezoek aan Nederland. Daar is positief op gereageerd. Hetzelfde hebben de minister-president en de minister van Infrastructuur en Milieu gedaan met de Russische collega's. Heel recentelijk heb ik ook contact gehad met de Amerikanen over exact hetzelfde onderwerp. Het gaat inderdaad om de prijs: welke financiële consequenties heeft het mogelijk-kerwijs voor Nederland? Daarom hebben wij met instemming van de Kamer het KiM om een advies gevraagd over de mogelijke consequenties. Ik ga ervan uit dat de effecten van mogelijke maatregelen als gevolg van het ETS in

Atsma

beeld worden gebracht voor halverwege maart, wanneer de volgende Milieuraad is, zodat ik daar met de Kamer over kan spreken.

Wat gebeurt er nog meer? Op 21 februari zullen de landen die zich niet kunnen vinden in het ETS een nieuwe conferentie beleggen. Het is mijn verwachting dat de tegenstanders daar zullen proberen om gezamenlijk met één geluid te komen, inclusief China, Brazilië en Rusland. Ik hoop dat het antwoord van Europa daarop zal zijn dat er in elk geval met een eenduidig geluid met deze partijen zal worden gecommuniceerd.

De heer **Leegte** (VVD):
Voorzitter. Volgens de VVD hoort ook Nederland tot de landen die tegen het eenzijdige ETS zijn. Zit de staatssecretaris daar aan tafel? Kan hij toezeggen dat hij binnen een week of vier met een actieplan komt hoe hij ervoor gaat zorgen dat er draagvlak komt in Europa, in Rome, in Berlijn, in Londen, in Parijs om dit systeem van tafel te halen? Het kost ons banen en levert niets op voor het milieu of het klimaat.

Staatssecretaris **Atsma**:
Voorzitter. Nederland zit niet aan tafel als de landen bijeenkomen om de simpele reden dat de Europese landen niet zijn uitgenodigd. Nederland heeft zich geëngageerd aan het ETS. Dat hebben achtereenvolgende kabinetten gedaan, dat hebben ook de luchtvaartmaatschappijen in Nederland gedaan. Wil je dat veranderen, dan kan dat alleen als er een heel breed draagvlak voor is. Ik heb geprobeerd te polsen of er in Europa voldoende draagvlak is om daarover op voorhand een discussie aan te gaan. Dat is er onvoldoende. Op basis van de cijfers en de mogelijke consequenties die wellicht op 21 februari aan de orde komen, kan wellicht een stap worden gezet. Ik hoop echt dat dat gaat gebeuren. De zorg van de heer Leegte wordt door het Parlement en zeker ook door de regering gedeeld. Wij hebben het verzoek gedaan om alle consequenties scherp in beeld te brengen.

De heer **Leegte** (VVD):
Ik heb nog niet echt een toezegging gehoord voor het actieplan waarom ik heb gevraagd. Hoe gaat hij ervoor zorgen dat er een Europees draagvlak komt?

Staatssecretaris **Atsma**:
Ik herhaal wat ik eerder heb gezegd. Bij elke Milieuraad zet Nederland dit onderwerp op de agenda. Dat zal zeker ook weer in maart gebeuren, omdat dan de bijeenkomst van de tegenstanders buiten Europa is geweest. Wij willen dan van Europa weten wat er zal worden gedaan. Wij beseffen als geen ander dat je dit alleen collectief kunt oppakken. Ik ben erg benieuwd wie de onderhandelaar vanuit Europa wordt. De Amerikanen hebben inmiddels iemand benoemd. De Chinezen gaan dat ongetwijfeld ook doen. De Europese Commissie is echt aan zet. Ik hoop dat zij in die zin met één mond spreekt, zoals het Nederlandse kabinet op dit heikele onderwerp ook doet. Dat dat in Europa niet overal gebeurt, is jammer, want het doet afbreuk aan de positie.

De heer **De Mos** (PVV):
Voorzitter. Ik ben een gevoelsmens en ik weet dat de staatssecretaris uit Friesland komt. Ik zou hem willen behoeden voor een scheve schaats, een scheve ETS-schaats. Ik verzoek hem om lopende het onderzoek naar

de effecten van de CO2-taks ermee te stoppen. De taks is schadelijk voor de consument en de luchtvaartmaatschappijen.

Staatssecretaris **Atsma**:
Voorzitter. Het onderzoek is op een haar na gereed. Ik hoop dat ik het rond 1 maart aan de Kamer kan overhandigen, opdat het op de agenda van de volgende Milieuraad kan komen. Dat zou heel goed zijn. Het staken van welke actie dan ook rond het ETS is niet aan de orde. Het is Europese wetgeving waaraan Nederland zich heeft geëngageerd. Wat er nu aan de hand is, is dat wij de gevolgen tot een minimum moeten beperken. Met de heer Leegte ben ik van mening dat het absoluut onze inzet was, is en moet blijven. Van schaatsen in een wak zal op dit punt geen sprake zijn.

De **voorzitter**:
De staatssecretaris moet wel een beetje op zijn rondetijden letten.

Mevrouw **Van Tongeren** (GroenLinks):
Voorzitter. Ik heb maar één simpele vraag aan de staatssecretaris. Wij hebben het over een richtlijn die in 2009 geïmplementeerd is, die juist het gewenste gelijke speelveld creëert voor alle luchtvaartmaatschappijen. Houdt de staatssecretaris zijn rug recht of zal hij toch bezwijken voor de druk van China?

Staatssecretaris **Atsma**:
Het is niet alleen druk vanuit China, bijna alle grote landen buiten de EU zijn de druk aan het opvoeren. Ik heb u daarvoor gewaarschuwd in het afgelopen jaar, meerdere keren zelfs. Ik vind ook dat we onze ogen daar absoluut niet voor mogen sluiten. De ambitie moet zijn om tot een mondiaal systeem te komen. Daarop kunt u mij aanspreken. Ik heb dat al meerdere malen toegezegd. Het zou buitengewoon onverstandig om de ogen te sluiten voor de dreiging vanuit andere landen. Anders zijn de consequenties enorm. We weten hoe de luchtvaart er in zijn algemeenheid voorstaat, dus dat kunnen we ons niet permitteren.

De **voorzitter**:
Ik dank de staatssecretaris voor de beantwoording.